Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Josefa Zoko Moso

Otsagabia, Nafarroa (1905)

Aurkibidea

Biografia

Otsagabiarra. Gurasoak ere bertakoak zituen.

Zintak

OTS-002

- **Proiektua**: Koldo Artola: Ziorditik Uztarrozeraino
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artola Kortajarena, Koldo
- **Data**: 1981-01-01
- **Iraupena**: 6 min
- **Euskarria**: Audio Analog
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea**: Artola Kortajarena, Koldo

OTS-004

- **Proiektua**: Solstizioen inguruko ospakizunak Nafarroako zenbait hizkeratan emanak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artola Kortajarena, Koldo

- **Data**: 1981-01-01
- **Iraupena**: 12 min
- **Euskarria**: Audio Analog
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea**: Aranzadi elkartea

Pasarteak

1. Haria iruten

- **Erref**: OTS-002/001
- **Iraupena**: 0:06:00. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:06:00
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

Laburpena:
Ardiei ilea mozten zietenean, artilea erosten zuten. Haria nola iruten zuen azaltzen du.

Transkripzioa
- Ni txikin nintzanean? eraguitzen tzien kañamoa... don-, nondibatez; bai, dago agoz... apalño: Sesmarik, Sesma.
- Ah, bai, eta esparto eta...
- Bai, pues eso, eraguitzen tzien? eta, orduan....¡ai Jesus!... 'hilar', ¿cómo se dice?
- Irun?
- Irunte zien, iruten tzien kañamoa; orai ere iruten dugu ilia, illea iran ero iruten dugu keben, baia kañamoa ya ez. Kañamoa iruten tzie, emazteek? eta gero bazen telar, ta eiten tzien... mandriak eta, egite ztien, larrañalako? ¿sábanas de era? hacían también aquí; así que... sí ¿Y eso qué, ahora? buuh... si eso ya está fenecido...
- Eta Horrek badaki iruten?
- Orai? orai ez, buuuuh!
- Baina Horrek badaki?
- Ni? nik? ez, ez, nik eztut kañamorik irun, sekula.
- Eta bertzerik bai?
- Ezten... ile, ile bai.
- Ile (artile) bai, e?
- Ile bai...
- Eta zerez? edo zerekin iruten zuen?
- Zerekin? pues murkillarekin eta... ardatzarekin, ardatza ta murkillara.
- Eta badu Horrek? badu, e?
- Bai... bai, toma ez!
- Eta non ezartzen zen? hemen, gerrian?
- Zinturan! ta eztu batre ikusi?
- Inoiz edo behin ikusi izan dut baia ez naiz ongi oritzen...
- Jesus!... pues kor, guzietako? klaro!... goiti daukit ardatza ta murkillara, eta... ari kau eiten dut.
- Hara!... tira eta orduan nola egiten zuen? zerez edo zerekin egiten zuen haria?
- Ilea, illearekin, illearekin, ikusten da, nola dan, uso-ardatza.
- Eta nola egiten da hori? konta beza nola egiten den...
- Pues e... pues erosten dugu il(l)ia, ardie...-tarik, mozt-, mozten tienian ardiak, pues erosten dugu illea, eta gero xagu, xagu... aldian ongi-ongi, eta gero? pues... gen.

- Nola xautzen, garbitzen da?
- Ugaldian! lenik eu-, lenik ur(s)... bero; bero-bero ez, maske... tenplatu. Ur tenplatua? eta gero? pues ugaldian, ongi-ongi, fan deila... zikina guzia; eta gero? pues, tzuka? eta... eskuaz! pues presta. Eta gero? el... aria, irun, irun; aria irun ta...
- Nola, nola iruten da?
- Pues ikusi du! murkillarekin ta ardatzarekin!... klaro! eta gero? pues bi ari xuntatzen dra; kau da bat, eztia? gaixki men dago au; kau bat? eta beztze bat, bi ardatz beterik, ariz, ta xuntzatzen dra? ta biurtzen dra, eta kala eiten da aria. Bai, konke ta ez duzu ezerik.
- Eta haria egin eta gero?
- Erietan? pues urra... ikusi tu! nola eiten dren... gero.
- Nola? 'irusitu'? (gaizki ulerturik guk)
- Ikusi tu...
- Ah, ikusi dudala nik...
- Ikusi bear nola eitten duun; orra, kau daude bi ari xunto, biurtrik, badugu biurtzeko ere, eta gero? pues egin, kaltzetin, gizonendako?... bai.
- Artzainek ere egiten zuten horrelakorik?
- Artzaiek eta... eizlariek? yaguena; klaro! orai artzai kasi eztra? artzai?... eizlariak.
- Baina denboraz artzainek egiten zuten?
- Uuuh!... eta anitzek ermaten die! nik eiten badut? saltzen tut beriala, jendiak ere iamaten du, kalzetin. Eztie irauten, e? irauteko eztra baia beroki, aniz beroki? ta... ta tal como ebil, andi... eiteko? eztra... tal como pa andadas grandes es bueno porque... no se ponen malos los pies. Cuando se va de aquí a Javier y?...
- Zangoak ez dira gaizki ezartzen.
- Zanguak? eztra gaizki esertzen; obeki?... klaro, ile puro baita kau! pues se conoce que da obe.
- Eta hemendik noraino joaten ziren?
- Jabietz!... Zangotzara!
- Zangotzara, e?
- Claro! Javierada, la Javierada... y recomendaban que se llevasen calcetines, de lana, mucho mejor, que no se... salían ampollas y así.
- Erran, erran, erran beza guztia euskaraz, e? errekomendatzen zuten?
- Baia-baia, baia eztra!... etzaita elkitzen, a lo mejor, uskaraz; bai, erraten zien apezek tal como pues fan gintela... fan... tela, kalzetin ilezkok zuenak, eser zezala, zrela anitzez obe. Konke kala faten zen anitz...
- Jabierra?
- Jabierara; eta eizera faten drenian? ere anitz bear baitie... ebil? pues también, ere bai.
- Horrendako guztiendako anitz on, e?
- Korrendako? nik badut seme bat, faten baita eizitzera? ta, beti faten da... ilezko kalzetinekin, bai.

2. San Juanetan iturriko ura hartu eta intsusak egosi

- **Erref**: OTS-004/001
- **Iraupena**: 0:03:52. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:03:52
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:
San Juanetako ohiturak Otsagin: iturriko ura hartu eta intsusak egosi.

Transkripzioa
- Aizu, eta, e, San Juan egunean zerbait egiten zen, egiten zenuen?
- Ez, San Juan egunian pues da patrona. Herriko patrona da egun kori, San Juan ebangelista.
- Bai.
- Baia, baia ya... Bueno, pues festa guardatzen da, e?
- Bai.
- Festa guardatzen da. Bazko egunean hogeita bosta. Hogeita sei pues da erdian, eta hogeita zazpi baita San Juan, pues guardatzen da festa [...].
- Eta ez da egiten, e, surik edo?
- Ez, ez.
- “Hoguera”rik edo?
- Ez, ez, keben ez da San Juanetan.
- Herri batzutan bai, zomait herritan bai.
- “¡Hombre!” Pues hori... baia San Juan kori da? Iduri zaida eni dela gara, garragarzaroko... San Juan. Eztia?
- Bai, bai, bai.
- Hogeita laurgarrena.
- Kori, kori, kori.
- Kura. Kura da su egiten di(r)enak [...], baia kebengoa da San Juan...
- Ebangelista.
- Bigarren abendua.
- “A, ya, ya, ya.” Bai, diziembre.
- “Diciembre. Claro, que muchos meses también son distintos en un vasco y en otro.”
- Kori, kori bai. Baia nik erraten dut eta, e, garagarzaroaren hogeita lau egunaren bezperan ez da, ez dea egiten e, surik?
- Keben deus´e, keben deus´e, batere ez.
- Eta ez da ere ohiturarik eta...
- Orai festa da erregian [...]. Bueno, festa da baia gente, gende hemendikoak ez du guardatzen festa egun kori.
- “Ya, ya.”
- Eta berze gisan ez zen festa ere ez, San Juan egunak len, orai artio. Ta ez da deus egiten keben. Pues trabajatzen da beste egunian bezala.
- Eta, e... San Juan egunean ez da ohiturarik keben e, gazteak e, ugaldeala... nola erraten da? E, xatxi, edo nola erraten da? “Bajar.”
- “Aquí al rio.”
- Eta zangoak eta busti ta...
- A! Kori, kori da, zangoen xahutz(e)ra da San Juan, garagarzarokoa da.
- Bai.
- Ezta, ezta oraikoa.
- Ez.
- Uda da!
- Bai, bai, bai.
- Len, “se conoce que” xaikita faten zen zangoen, zangoen txahutzera ugaldiala.
- Hori.
- Baia nik ez dut iza(g)undu kori.
- Ez, e?
- Ez. A(d)itu bai, baia iza(g)undu ez. Len, badaki ze egiten ginuen? Eztakiet nola, nola deitzen den... “Sabuco, sabuco” deitzen da erdaraz.

- Sanjuanlili edo?
- “No”, ez. “Bueno, pues” lili da. Pues faten gintzan iguzkia elki gabien sanjuan... “la flor del sabuco, a buscar la flor del sabuco íbamos pa, pal dolor de muelas, pal flemón, pa no sé qué. Pero yo de otra ceremonia no me acuerdo.”
- Zertarako? Zertarako? Zertarako biltzen zuten, biltzen zien?
- “Pues yo...” nik uste dut flemonandako.
- Flimonandako.
- Flemonandako, bapore.
- A!
- Egosten zen brasetra... lore kurak eta elkitzen zuen ke ta... gelditzen... algodona empapatzen ginuen bapor kartan, e, “pues”, deus ez zen izanen, baia, yaya!
- Bai, bai, bai. Ongi, ongi, ongi.
- Baia kostubre kori ginuen.
- Bai, bai.
- Baia beste gisan, deus ere, San Juan egunian, keben. Eta orai ez da flore edo lore biltzaira batrere faten. Ba! Bu [...]
- Eta nola erraten da: lore edo lili?
- Ez dakit! Lili ere bai.
- Lili, bitara.
- Baia lore. Lore, pues floriak, lore dra.
- Bai, bai, bai.
- Eta gauza txukatzen drenak, “eso”, lore erraten dabaz. Lili draz floriak. Baia lore da, pues gauza txukatzen drenak, ya hazitako, takor, ta kala.
- Bai, bai.
- “¡Claro!” Bai.

3. Eguberrietako giroa

- **Erref**: OTS-004/002
- **Iraupena**: 0:08:08. **Hasi**: 00:03:52. **Bukatu**: 00:12:00
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak

Laburpena:
Otsagiko Eguberri aldiko giroa, oro har. Gabon-kanta baten zatiak ere abesten ditu. Errege bezperako ohiturak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-31

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com